

У амфитеатру је присутно више од петнаест хиљада гледалаца. Ми седимо у осамнаестом реду, на јастуцима који су поређани дуж камених седишта. Жамор публике личи на зујање у кошници. Седам и петнаест је – ускоро ће почети представа. Сунце управо залази иза врха планине према којој је окренут амфитеатар. Испод тог голог брда, чији се обриси таласасто оцртавају на хоризонту, налази се по један нижи планински ланац обрастао зеленим жбуњем. Још ниже, одмах иза сцене, виде се крошње дрвећа. Доле, испред просцениума постављене су кулисе у стилу старих портала од смеђег лесонита који разбија утисак што га ствара камени амфитеатар и природа у коју је уклопљен.

Сунце залази управо при самом највишем врху оголене планине у даљини. Поворка глумаца долази кроз шуму. Публика се смирује. Почиње представа, патетично, прегласно, можда исто онако као што су глумили антички глумци. Или боље, или горе? Ко то зна? Али, све остало се чини као да је остало непромењено. Камена седишта, дрвеће, планине, зраци сунца које је управо зашло, исто цврчање других цврчака, исто ћурлијање чворака, исти мирис оморике. Само смо ми, који присуствујемо овом спектаклу други. Али гледамо исто збивање иако оно сада, за нас, има друкчије значење.

Ипак, ништа није исто, само је више или мање промењено.

На путу између Триполија и Спарте

Било је већ једанаест сати када нам се, одједном, угасило светло на аутомобилу. Сви покушаји да поправимо светло остали су без успеха. Шта смо могли да радимо него да чекамо на сред друма, окружени дрвећем. Месечина је била врло јака те смо осветљени седели, неки у колима, неки поред друма. Није било хладно, чак и ветар који је дувао био је млак. Са једне падине иза нас сишао је човек у сељачком оделу. Рукама нас је питао шта нам се догодило. Објаснили смо му. Одмах нас је позвао да пођемо за њим. Ишли смо пешице, поред кола која су милела по месечини. Скренули смо са друма уским

сеоским путићем који је имао прилично јак успон и нашли се пред сеоском кућом. Сељак нас је позвао унутра. Дао нам је да једемо. Затим нам је понудио собу са три кревета. Било нас је петоро. Троје су остали у соби, а ја и мој пријатељ из Београда смо легли на гумене душеке које смо поставили на тераси.

Лежим и гледам у небо. Само чврчање, и некакво чудно споразумевање птица у шуми. Ветар је хладнији. Ништа сем звезда. Свуда простор. Осећам како ме обавија са свих страна, и испод мене, испод земље чију округлину осећам под леђима. И тако, лебдим и лебдећи окрећем се. Као све. Као да ме нема, као да сам у свему, делић свега, све, као да никог више нема, као да сам ја све.

Ту ноћ нећу никад заборавити.

(...)

Микена

Покушао сам да се прикључим неким групама којима су водичи објашњавали ископине. Није било занимљиво слушати научене фразе намењене туристима. Почели смо да се веремо по стенама и камењу. Група научника је управо откопавала неко посуђе, али нису дали да се приђе. Пошао сам према источном делу града. Код једне гомиле камења један старији чичица је објашњавао неколицини људи. Пришао сам и одмах схватио да је то неки професор-археолог. Стајао сам подаље од њих, али старац ми је, одмах, сасвим спонтано рекао да им приђем ако ме интересује. То је био професор Универзитета у Вашингтону који већ неколико година ради на ископавању Микене. Говорио је са таквим заносом, да сам просто био опседнут. Причао је о терасама које су се изнад киклопских зидова („довољно високих да служе као одбрана града, а не одвећ високих да сакрију поглед у долину!“) степенасто низале једне изнад других, о потпорним зидовима који су били подбочени гредама обојеним црвеном бојом (која је откривена на угљенисаним гредама које су пале и биле прекривене земљом), о степеницама које су, као и зидови, следиле основу стене на којој су грађене (те тако имале чудесне, завојасте облике), о

каменим вратима чији је горњи део имао рупе у које су улазиле избочине на стубовима са стране (а не обрнуто како се до скоро мислило). Очи су му при томе светлוצале и када је био уверен да смо схватили његово објашњење увек би додао: „Можете ли то замислити?“ – уз слегање рамена и ширење руку што је требало да значи: то се више не може створити! Тако сам схватио у чему је поетичност археологије, а Микена је, одједном, престала за мене да постоји као гомила рушевина и камења. Било ми је жао што сам морао да одем. Чуо сам само још једно професорово објашњење. Показао је доле, у подножју брда на сеоски друм и рекао да је ту пролазио и стари пут према истоку. Затим је показао на једну стену на друму на којој су се налазиле две паралелне линије, усечене у стену неких десетак центиментара. То је траг који су направила кола. Друга могућност не постоји, јер размак између та два канала износи исто колико и распон точкова на старим, микенским колима. Тако је забележено у свим археолошким расправама. „Али“ – наставио је професор – „лане је овде дошао мој млади сестрић који је тек почео да студира археологију и једног дана је прецизним инструментима пренео ове две линије на хартију у умањеној размери, затим продужио линије и оне су се на одређеном одстојању секле! Када ми је то рекао, ја нисам знао шта да му одговорим. И сад је тај феномен предмет изучавања.“